

WOORD, KLANK & BEELD

CD JAZZ

Bill Evans herdacht
Paul Motian

Een van de invloedrijkste jazzpianisten van de vorige eeuw was Bill Evans. Hij liet ons grote klassieke songs zoals *Waltz for Debby*, *Turn Out the Stars* en *Very Early*. Met bassist Scott LaFaro en drummer Paul Motian schudde hij in 1961 in New York de jazzwereld door elkaar. Op hun album *Sunday at the Village Vanguard* musicerden en soleerden de leden van een jazztrio voor het eerst als gelijken. Voorheen stonden drummer of bassist meestal in een dienende rol ten aanzien van de pianist of trompettist.

Dat Evans koos voor gelijkwaardigheid, kwam door zijn trouwheid met de klassieke muziek. Hij speelde even goed Schubert of Beethoven als Gershwin. Ook meende hij dat hij door te improviseren aan het klavier dicht bij Schubert of Mozart stond dan door een klassiek concertpianist na te apen.

Evans' aanpak en lyrische speelstijl liet diepe sporen na en zijn invloed loopt ook vandaag nog

door bij pianisten als Chick Corea en Keith Jarrett. Bill Evans was een genie, maar een genie geplaagd met voortdurende twijfel over zijn eigen kunnen, een twijfel waarvan hij zich enkel via de drugs scheen te kunnen bevrijden. Het kostte hem in 1980 het leven.

Drummer Paul Motian is evenzeer een klasse apart. Ook hij heeft reeds een leven achter de rug in talrijke groepen. In het trio van Bill Evans ontpopte hij zich echter als de man die nieuwe ritmes exploreerde, niet door verschrikkelijk luid en heftig te werk te gaan, maar veeleer door subtiliteit en pittige schakeringen. Na zijn samenwerking met Bill Evans schakelde hij over naar Keith Jarrett, tot hij zijn eigen groep creëerde met tenorsax Joe Lovano, gitarist Bill Frisell en, zoals op deze opname, bassist Marc Johnson.

Het is een krachtig ensemble dat perfect op elkaar is ingespeeld en de Bill-Evans-cd is dan ook een waar eerbetoon. En dan nog wel van iemand die de grote pianist ook echt van nabij heeft gekend. Geen wonder dus dat Motian de originele Evans' nummers oppoetst tot ze heerlijk blinken. *Children's Play Song* waar de cd mee eindigt klinkt gewoonweg betoverend. (JC)

Paul Motian, *Compositions by Bill Evans*, met Paul Motian (drums), Bill Frisell (gitaar), Joe Lovano (tenor sax) en Marc Johnson (bas), Winter & Winter (distributie Harmonia mundi), WW 910 166-2, 21,25 euro.

CD KLASSIEK

Mis voor religieuzen
Gaspard Corrette

Gaspard Corrette (1671-1733) was de vader van de belangrijke Parijse componist Michel Corrette, een van de grootste Franse meesters van de late achttiende eeuw. Gaspard senior had zijn thuishaven in het Normandische Rouen en was ondanks zijn grote kunde duidelijk minder schrijflustig dan zijn zoon Michel. Toch is er van zijn hand mooie religieuze muziek bewaard gebleven, waaronder een orgelmis uit 1703. Het betreft hier een mis in de achtste toon ten behoeve van de vrouwelijke religieuzen en voor al wie orgel speelt. Het feit dat de componist uitdrukkelijk de religieuzen vernoemt, wijst er al op dat

zijn orgelspel een dienende functie had in de kloosterliturgie.

Corrette wisselt dus orgelpassages af met a-capellagezang van de delen van het *ordinarium*. Omdat er in die periode zeer vele versies bestonden voor die 'gewone' misgezangen en Corrette geen precieze aanduidingen geeft, is er veel ruimte voor historische interpretatie.

Deze opname kiest voor de interpretatie van Guillaume-Gabriel Nivers, een tijdgenoot van Corrette, die het orgel van de Saint-Sulpice bespeelde. Toch klopt niet alles voor honderd procent. Zo zijn er zeven plaatsen waar orgelspel van pas komt, terwijl Corrette er negen voorzag. Niettemin klinkt het resultaat erg overtuigend.

Heel mooi is ook het barokke 'gregoriaans' waarmee het Frans-Zwitserse dameskoor Ad Limina het frisse orgelspel van Régis Allard van antwoord dient. Voor welke abdij Corrette zijn mis schreef, is een geheim dat in de nevelen van de tijd is bewaard gebleven. (JC)

Gaspard Corrette, *Messe à l'usage d'une abbaye royale*, door Régis Allard (orgel) en het Ensemble vocal Ad Limina, Editions Hortus (distributie Laval), Hortus 061, 20,45 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Bundel over pastoraat
Henri Nouwen

De Nederlandse priester Henri Nouwen, overleden in 1996, is een van de belangrijkste spirituele auteurs van de late twintigste

eeuw en veel van zijn werk wordt nog steeds herdrukt. Opmerkelijk is dat er thans drie nieuwe, onvertaalde boeken van hem uitkomen. *Nabij zijn*, *Delen* en *Helen* werden geschreven tussen 1969 en 1974, in de periode dat Nouwen aan Amerikaanse universiteiten verbleef. Ze behandelen specifieke pastorale thema's en werden samen met het wel vertaalde *In de naam van Jezus* uit 1989 opgenomen in een bundel over pastoraat en spiritualiteit. Anders dan zijn latere, zeer persoonlijke werk, waarin hij zich naar een groot publiek richt, zijn deze boeken specifiek bestemd voor pastores.

Toch zijn de grote thema's uit Nouwens spirituele oeuvre al te herkennen in zijn vroegste werk. Nouwen-kenner Jurjen Beumer: „Het is goed dat de uitgever deze

drie boeken uit de beginperiode van Henri Nouwen tezamen uitbrengt met *In de naam van Jezus* als een soort epiloog. Deze vier boeken horen bij elkaar. (...) De thema's die Nouwen beschrijft raken ons allemaal. In zijn latere boeken zal dat duidelijk worden. Miljoenen mensen over de wereld zullen zich herkennen in zijn beschrijvingen van de verloren en gevonden zoon of dochter (in *Eindelijk thuis*, 1992) en zijn overtuiging dat ieder mensenkind geliefd is door de eeuwige zelf (in *Een parel voor Gods ogen*, 1992).” (EDS)

Henri Nouwen, *Pastoraat en spiritualiteit. Het verzamelde werk*, Lannoo, Tielt, 2010, 349 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 209 9057 7.

BOEK ACTUALITEIT

Celibaat bevroegd
Donald Cozzens

Door de aanhoudende schandalen over seksueel misbruik in de Kerk is het boek van de Amerikaanse priester Donald Cozzens uit 2006 hoogst actueel. Cozzens stelt gefundeerd vragen bij de aloude celibaatsverplichting die de Latijnse Kerk haar priesters oplegt. Het pleidooi is kalm en doordacht. Volgens hem is het hoog tijd om het celibaat te bevrijden uit zijn kerkrechtelijke keurslijf en het terug te brengen tot wat de oorspronkelijke bedoeling was: een gave van de Geest voor een aantal, maar niet voor alle priesters.

Het is dan ook opmerkelijk dat hij aanvangt met een uitdieping van het grote belang van het charisma van het ongehuwd blijven voor de Kerk: „Een klein aantal mannen en vrouwen blijkt het charisma van het celibaat te hebben, een oproep van God om zich voor het welzijn van de anderen en de opbouw van het Rijk van God in de geschiedenis te verbinden tot een celibatair leven. Het celibaat is hun waarheid. Voor hen is dit de juiste levenswijze.”

Maar verder hakt hij genadeloos in op het krampachtige vastklampen aan het verplichten van het celibaat. Het eertijds geëerde celibaat werpt immers thans ook een zwarte schaduw op de Kerk. Het is, aldus Cozzens, een vluchtwezel voor mannen die hun seksualiteit geen plaats hebben gegeven in hun leven.

Het meest opmerkelijke hoofdstuk behandelt het thema van de homoseksualiteit van heel wat priesters. Zijn stellingen hieromtrent („Priesterschap is een gayberoep aan het worden.”) stootten op heftige reacties. Cozzens wijst op het feit dat proportioneel veel seminaristen en priesters vandaag homoseksueel zijn. Het percentage zou veel hoger liggen dan in de rest van de

samenleving. Hij vraagt openheid, wijsheid en medeleven in deze zaak.

Op de laatste bladzijden haalt hij de huidige crisis aan: „Hedendaagse katholieken zijn ontgoocheld door het verraad van bisschoppen en priesters, de misbruikschandalen en het financiële gekonkel. Ze zien dwars door de uiterlijke tekenen van radicaal engagement. Ze hunkeren naar echt geestelijk leiderschap en geïnspireerde verkondiging. Zien ze die kenmerken in hun herder, dan doet het er weinig toe of hij al dan niet ongehuwd is. De katholieken hebben begrepen dat noch het celibaat noch de wijding op zich garant staan voor authenticiteit en geloofwaardigheid, want als die er zijn, hebben ze hun wortels in iemands diepste kern. En de kern van de zaak is het vermogen van de bedienaar om te getuigen van de hoop dat Christus voor ons alles is en dat zijn evangelie onze weg naar nieuw leven is.” (EDS)

Donald Cozzens, *Bevrijd het celibaat. Het is een charisma!*, Altiora, Averbode, 201, 120 blz., 16,95 euro, ISBN 978 90 317 3045 8.

DICHTBUNDEL

Haiku
Herman Van Rompuy

Nog nooit stond een dichtbundel in de top tien van verkochte boeken. Europees president Herman Van Rompuy presteerde het met zijn bundel haiku's, korte drieregelige verzen, die van oorsprong Japans zijn.

Al jarenlang publiceert Van Rompuy af en toe een vers op zijn website. Zijn beroemdste is ongetwij-

feld de haiku die hij voordroeg bij de aankondiging van het EU-voorzitterschap van ons land: „Drie golven rollen/samen de haven binnen/Het trio is thuis.” Deze vijftalige editie (Nederlands, Frans, Engels, Duits en... Latijn) bevat een selectie uit de haiku's die Herman van Rompuy schreef sinds 2004 en die voor deze uitgave hier en daar werden herwerkt en verfijnd. In het voorwoord spreekt de auteur zijn bewondering uit voor norbertijn Bart Mesotten, die hem het genre leerde kennen.

Voor Herman Van Rompuy groeit een haiku vanuit het openstaan voor het onverwachte, het onvoorbereide, de verwondering om wat rondom ons gebeurt. Een haiku vertrekt vaak van een natuurervaring. In de speelse verzen (de letterlijke betekenis van het Japanse woord *haiku*) kijkt Van Rompuy onbevungen aan tegen de natuur, die voor hem altijd een factor is gebleven van evenwicht en troost tegen de wanhoop en

tegen de ruis van de dagelijkse werkelijkheid. De verzen spreken ook van de religieuze beweging van de politicus. Een mooi voorbeeld: „God, goedheid, liefde/gekregen en gegeven/vullen een leven.” (EDS)

Herman Van Rompuy, *Haiku*, Poëziecentrum, Gent, 2010, 128 blz., 16,95 euro, ISBN 978 90 5655 384 5.